

Utlåtande 2005:105 RVII (Dnr 332-276/2004)

Snabbutredning av diskriminering och våld vid krogar

Motion av Ewa Samuelsson och Hardy Hedman (båda kd) (2004:1)

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Motion (2004:1) av Ewa Samuelsson och Hardy Hedman (båda kd) anses besvarad med vad föredragande borgarråd anför.
2. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att tillskriva regeringen om en skärpning av vapenlagen.

Föredragande borgarrådet Margareta Olofsson anför följande.

Bakgrund

Ewa Samuelsson och Hardy Hedman (båda kd) föreslår i motion (2004:1), *bilaga 2*, att kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att analysera orsakerna bakom det ökade krogvåldet och föreslå åtgärder för att förhindra eller minimera sådant våld. De områden som motionärerna anser bör belysas i utredningen är serveringstillstånd och serveringstider, krogköerna, diskrimineringsfrågor, samverkan mellan restauranger, vakter och polis samt den ökade förekomsten av vapen och droger.

Remisser

Ärendet har för synpunkter remitterats till stadsledningskontoret, gatu- och fastighetsnämnden, socialtjänstnämnden, kommunstyrelsens handikappråd, kommunstyrelsens arbetsmarknads- och integrationsberedning, kommunstyrel-

sens demokratiberedning, polismyndigheten i Stockholms län samt Sveriges Hotell- och Restaurangföretagare (SHR).

Stadsledningskontoret delar uppfattningen att en utredning om orsakerna bakom krogvåldet kan ge bättre förutsättningar för prevention av krogvåld och krogdiskriminering.

Gatu- och fastighetsnämnden avstår från att yttra sig om motionen.

Socialtjänstnämnden anser att det idag föreligger en väl utvecklad myndighetssamverkan på området där även branschens aktörer deltar aktivt. Den negativa utvecklingen med hög brottslighet, våldtäkter och krogbråk har brutits, även om förhållandena fortfarande inte är acceptabla. Dock avvisas inte heller förslaget om att ge kommunstyrelsen i uppdrag att tillsätta en utredning/beredning kring de i motionen aktuella frågeställningarna.

Kommunstyrelsens handikappråd anser att motionärerna i sin motion inte speglar hela verkligheten. Att gallring sker såväl på restauranger som i butiker vad gäller funktionshindrade. Rådet föreslår att Stockholms stad villkorar serveringstillstånden till att gälla tillgängliga krogar och att staden förlägger konferenser etc. enbart på tillgängliga hotell och restauranger.

Kommunstyrelsens arbetsmarknads- och integrationsberedning tillstyrker motionen men anser också att stadsledningskontoret ska få i uppdrag att utveckla former för tillämpningen av ett antidiskrimineringsvillkor i alla serveringstillstånd, utreda tillämpningen av ett villkor som innebär att innehavaren av serveringstillstånd förbinder sig att via väl synliga skyltar vid entrén informera om vilka insläppsregler som gäller, överväga åtgärder för att undvika köbildning och att utreda hur inspektionen av krogar kan utvecklas så att även diskrimineringsaspekter omfattas vid inspektioner.

Kommunstyrelsens demokratiberedning lämnar ärendet utan eget ställningstagande.

Polismyndigheten i Stockholms län anser att användandet av droger ökat markant i krogmiljö och bland befolkningen i övrigt sedan mitten av 90-talet. Polismyndigheten anser att stadsprojektets rapport ger en rättvisande bild av läget i Stockholm krogvärld. Vidare anser polismyndigheten i Stockholms län att de åtgärder som krävs för att förbättra krogmiljön är att övervakningskameror sätts upp på krogar som har sena öppettider, att förbjuda servering av "hel-rör" med sprit och att utöka tiden krogarna har för att tömma lokalen från 30 till 60 minuter.

Sveriges Hotell- och Restaurangföretagare (SHR) är djupt oroade över den senaste tidens utveckling och anser att personal och gäster på nöjeslokaler, pubar och restauranger utsätts för stora risker. Vidare anser SHR att det krävs krafttag mot den ökade vapenhanteringen i Sverige och att bättre skydd ska

erbjudas vakterna. SHR har också utarbetat ett 10-punktsprogram som har presenterats för justitieminister Thomas Bodström och folkhälsominister Morgan Johansson.

Mina synpunkter

Motionärerna tar upp en rad viktiga frågeställningar. Det är naturligtvis oacceptabelt att medborgare med avsikt att roa sig ska riskera att utsättas för våld och diskriminering. Den bild av läget i krogmiljön som beskrivs i polismyndighetens remissvar visar på stora problem med ordning och säkerhet. Merparten av de åtgärder som motionärerna tar upp för att förbättra situationen har dock redan vidtagits eller kommer att initieras av majoriteten. Det är också viktigt att påpeka att den bild av krogmiljön som motionärerna beskriver måste nyanseras. Såväl polisen som stadens tillståndsenhet slår fast att situationen förbättrats stort under de senaste åren. Den huvudsakliga orsaken till detta är det förbättrade samarbetet mellan ansvariga myndigheter och branschen. Det bör också nämnas att antalet serveringstillstånd i Stockholm legat i stort sett konstant under de senaste åren, samtidigt som stadens tillsynsbesök ökat kraftigt.

Användandet av narkotika är ett stort problem i krogmiljön. Åtgärderna mot detta är främst polisens ansvar, men staden tar en mycket aktiv del i myndighetssamarbetet i denna fråga. Diskriminering är ett annat betydande problem, där stadens möjligheter att agera bedömts som begränsade av juridiska skäl. Nyligen har dock beslut om villkor mot diskriminering, som ställer högre krav på tillståndshavare, fattats i socialtjänstnämnden samt behandlats i arbetsmarknads- och integrationsberedningen. Beslut kommer att fattas i kommunfullmäktige under våren 2005. Det är min förhoppning att serveringstillstånden därmed ska kunna fungera som ett kraftigare verktyg i kampen mot diskriminering samt bidra till bättre ordning. Fortfarande kommer att krävas att polis och åklagare prioriterar att utreda anmälningar om diskriminering så att en rättspraxis inom området utvecklas. Jag vill även understryka betydelsen av den uppfattning som framförs av kommunstyrelsens handikappråd, att även diskriminering av funktionshindrade måste uppmärksammas ytterligare i detta sammanhang.

Genom ett uppdrag från majoriteten i socialtjänstnämnden kommer stadens krav på innehavare av serveringstillstånd att skärpas i vissa andra frågor, som också efterfrågats av polisen och i vissa fall branschen. Det gäller begränsning av servering av hela flaskor med spritdrycker samt ökad säkerhet i form av kameraövervakning och metalldetektorer. Villkoren för vakter kommer också

förändras med en starkare koppling mellan ökad publik och ökat antal vakter. Därutöver kommer ett tillståndsvillkor införas som innebär att krav ställs på tydlig skyltning om vilka insläppsregler som gäller. Även detta bör leda till bättre ordning och mindre diskriminering.

Förutom de skärpta kraven i stadens riktlinjer för serveringstillstånd är det mycket viktigt att den positiva samverkan som inletts mellan staden, polisen, branschen samt andra myndigheter kan fortsätta och utvecklas vidare. Samarbetet med de förordnade vakterna är, som motionärerna anför, en nyckelfråga i detta sammanhang. Det är därför centralt att ordningsvakternas befogenheter kan klargöras och att utbildningsnivån för ordningsvakterna stärks. Detta arbete har påbörjats genom justitiedepartementets utredning Ds 2003:50. Jag delar också motionärernas uppfattning om behovet av att en skärpning av vapenlagen kommer till stånd och kommunstyrelsen ges därför i uppdrag att kräva en sådan hos regeringen.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet *Kristina Axén Olin* (m) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. kommunstyrelsen ges i uppdrag att tillskriva regeringen om en skärpning av vapenlagen
2. kommunstyrelsen ges i uppdrag att tillskriva regeringen om behovet av ökade polisresurser till Stockholm
3. därutöver besvara motionen med följande.

Motionärerna tar upp angelägna frågeställningar som berör många stockholmare. Att försvåra och begränsa människors möjligheter att umgås på Stockholms restauranger och krogar är dock inte rätt väg att gå. För att motverka kriminalitet krävs det satsningar på polis- och rättsväsende, centrala områden av vårt samhälle som av den socialdemokratiska regeringen har varit gravt eftersatta.

Sedan måste det slås fast att det krogrelaterade våldet enligt Brottsförebyggande rådet inte har ökat. Den tidigare negativa utvecklingen med brottslighet och våld på krogen har kunnat brytas genom ett systematiskt samarbete mellan krogbranschen och berörda myndigheter. Arbetet för en mer ansvarsfull alkoholhantering har givit resultat och skapat en god grund för ett konsekvent arbete mot våldet. Om detta är både polisen och stadens tillståndsenhet eniga.

Icke desto mindre är det oroväckande att ett antal situationer där eldvapen varit inblandade i samband med olika restaurangers entréer varit i fokus under de senaste månaderna. Likaså har förekomsten av droger fått ökad uppmärksamhet. Men att hantera förekomsten av vapen och droger i samhället är uteslutande en polisiär uppgift.

Tyvärr har de kraftiga nedskärningarna av de polisära resurserna minskat polisens möjligheter att fullfölja sitt arbete i dessa avseenden. Det kan dock aldrig bli en kommunal uppgift.

Grundprinciper för utskänkningstillstånden i Stockholm är att de är relativt enkla att erhålla om etablissemangen uppfyller de krav som ställs, men också att de dras tillbaka om stället inte uppfyller regler och lagar. Detta är en god princip. De restauranger och nattklubbar som bryter mot befintliga lagar när det gäller exempelvis diskriminering och fälls för detta blir således av med sitt tillstånd. Av rättssäkerhetsskäl är det dock nödvändigt att ägaren får sin sak prövad av domstol innan utskänkningstillstånd dras in.

Diskussionen om köerna utanför vissa populära restauranger och nattklubbar är inte helt enkel. Ingen kan ju hindra människor från att stå utanför en restaurang som är fullbelagd och vänta på att någon lämnar stället. De flesta ställen har ingen reell möjlighet att flytta in kön inomhus. Att då organisera en kö utanför är faktiskt det bästa alternativet om en rimlig ordning skall upprätthållas. Ytterst är äganderätt ett ord som man bör påminna om i detta sammanhang, dvs ägaren har både rättigheter och skyldigheter. För många debattörer på främst vänsterkanten verkar privatägda restauranger närmast vara en kommunal verksamhet som man kan ålägga vilka krav man önskar. Så är inte fallet.

Mellan raderna framförs åsikten att begränsa öppettiderna. Detta är fel ur flera perspektiv. För det första är det ur våldshänseende knappast att föredra att alla krogar stänger klockan 01.00. För det andra har polisen hela tiden varit positiv till nattöppna restauranger och nattklubbar eftersom dessa drar undan mattan för svartklubbarna. Dessa skulle omedelbart återkomma om Stockholms alla restauranger tvingas stänga exempelvis klockan 01.00 eller 03.00 med en okontrollerbar verksamhet som följd.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Motion (2004:1) av Ewa Samuelsson och Hardy Hedman (båda kd) anses besvarad med vad föredragande borgarråd anför.
2. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att tillskriva regeringen om en skärpning av vapenlagen.

Stockholm den 11 maj 2005

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNIKA BILLSTRÖM

Margareta Olofsson

Anette Otteborn

Reservation anfördes av *Kristina Axén Olin, Sten Nordin* och *Kristina Alven-dal* (alla m) och *Lotta Edholm* och *Ulf Fridebäck* (båda fp) med hänvisning till reservationen av (m) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Ewa Samuelsson* (kd) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. i huvudsak tillstyrka föredragande borgarråds förslag till beslut
2. ge marknämnden i uppdrag att i samråd med stadsdelsnämnderna utforma ett förslag till upplåtelseregler för krogköer som ordnas utomhus
3. därutöver anföra följande.

Man kan konstatera att kravet om att utreda våld och diskriminering som motionen föreslår redan genomförts. Flera av de åtgärder som föreslås, om serveringstillstånd och serveringstider, krogköerna, diskrimineringsfrågor, samverkan mellan restauranger, vakter och polis samt den ökade förekomsten av vapen och droger, behandlas i ärendet om riktlinjerna för serveringstillstånd. Förslaget om att tillskriva regeringen om en skärpning av vapenlagen är riktigt. Det finns goda argument för att skärpa straffet för olaga vapeninnehav. Även andra åtgärder som föreslås i motionen har redan genomförts eller är på gång att genomföras av majoriteten.

Den krogägare som får serveringstillstånd har ett oerhört stort ansvar för följderna. Om tillståndet missköts till exempel genom överservering och följderna består av misshandel, stöld och att även medborgare som befinner sig utanför krogen och inte har för avsikt att gå in, drabbas, bör staden dra in ett sådant tillstånd. När de s.k. 05-krogarna permanentades enades den majoritet som fattade beslutet om att inga anmärkningar ska ha funnits om fortsatt serveringstillstånd ska kunna ges. Vi vet att anmärkningarna är omfattande och många. Flera dödsskjutningar, förekomst av droger, våld såväl inne på krogen som utanför och överservering förekommer ofta. Det är alltså mycket tveksamt om staden följer sina egna beslut på dessa punkter.

ÄRENDET

Ewa Samuelsson och Hardy Hedman (båda kd) föreslår i en motion, *bilaga 2*, att kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att analysera orsakerna bakom det ökade krogvåldet och föreslå åtgärder för att förhindra eller minimera sådant våld. De områden som motionärerna anser bör belysas i utredningen är serveringstillstånd och serveringstider, krogköerna, diskrimineringsfrågor, samverkan mellan restauranger, vakter och polis samt den ökade förekomsten av vapen och droger.

REMISSER

Motionen om snabbutredning av diskriminering och våld vid krogar har för synpunkter remitterats till stadsledningskontoret, gatu- och fastighetsnämnden, socialtjänstnämnden, kommunstyrelsens handikappråd, kommunstyrelsens arbetsmarknads- och integrationsberedning, kommunstyrelsens demokratiberedning, polismyndigheten i Stockholms län samt Sveriges Hotell- och Restaurangföretagare (SHR).

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande av den 3 mars 2004 är i huvudsak av följande lydelse.

Stadsledningskontoret delar uppfattningen om att en utredning som beskriver orsakerna bakom krogvåldet kan bidra till att ge bättre förutsättningar för prevention av krogvåld och krogdiskriminering. En sådan utredning skulle kunna ta fram konkreta förslag till åtgärder för att minimera våld och diskriminering på krogarna i Stockholm. Den skulle kunna genomföras av stadsledningskontoret tillsammans med socialtjänstförvaltningen. Vidare bör den också specifikt studera diskrimineringsaspekterna och föreslå eventuella åtgärder. Samverkan bör också ske med länspolisens krogkommission, BRÅ och ombudsmännen.

Gatu- och fastighetsnämnden avstår från att yttra sig om motionen.

Socialtjänstnämnden beslöt den 27 april 2004 att åberopa förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av vice ordföranden *Peter Lundén-Welden m.fl. (m)*, *bilaga 1*.

Reservation anfördes av ledamoten *Désirée Pethrus Engström* (kd), bilaga 1.

Socialtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande av den 13 april 2004 är i huvudsak av följande lydelse.

Förvaltningen anser att det sammanfattningsvis kan sägas att en negativ utveckling med hög brottslighet, våldtäkter och krogbråk har brutits. Arbetet är i full gång mot narkotika och kriminalitet på stadens krogar samt för en ansvarsfull alkoholservering. Emellertid är förhållandena långt ifrån acceptabla. Det gemensamma ansvar som myndigheter och restaurangbranschen tar utgör dock en god grund för ett uthålligt och konsekvent arbete mot våldet. De pågående insatserna kan dock självfallet förstärkas med ytterligare krav och restriktioner. Övervakningskameror och förändring av vaktvillkor är exempel på det. De frågeställningarna önskar förvaltningen få i uppdrag att närmare utreda.

Utöver ovanstående kan följande tilläggas vad avser frågeställningarna kring serveringstillstånd och serveringstider, krogköerna, diskrimineringsfrågor, samverkan mellan restauranger, vakter och polis. Motionärerna framhåller att det på senare år blivit enklare och går snabbare att erhålla serveringstillstånd. Utifrån det ställs frågan om det går lika snabbt att bli av med tillståndet. Svaret på det är att det bedrivs ett effektivt tillsyns- och sanktionsarbete. Dock krävs relativt stora resurser i form av tillsyn och utredningsarbete för att säkerställa tillräcklig bevisning för återkallelse av serveringstillstånd. Mindre krävs för att neka serveringstillstånd. Alkohollagen är utformad på så sätt att vid ansökan om serveringstillstånd har sökanden bevisbördan, medan det vid återkallelse är tillståndmyndigheten som har det.

Av tjänsteutlåtandet "Säkerheten kring stadens krogar" framgår vidare att frågan om hur länge krogarna ska ha öppet självfallet är en fråga för KF att ta ställning till. I minnet bör man dock hålla bakgrunden till de sena serveringstidernas tillkomst nämligen att komma tillrätta med svartklubbarna. Polismyndighetens uppfattning är idag att inga svartklubbar i egentlig bemärkelse finns i Stockholm. Frågan om köer utanför krogarna förfogar främst staden själv över, genom stadsdelsnämnderna, i och med att staden i de flesta fall äger marken. Ordningsförhållande på allmän plats där köerna anordnas regleras i ordningslagen för vilken polismyndighet är tillsynsmyndighet. Ordningen i och i direkt anslutning till krogar regleras också i alkohollagen. Frågan ägs således gemensamt av stadsdelsförvaltningarna, polismyndigheten och socialtjänstförvaltningen. Som förvaltningen ser det handlar det först och främst för stadsdelsförvaltningarna att ta ställning till om köerna ska tillåtas på stadens mark och för polismyndigheten att ta ställning till detsamma när det är allmän plats men inte stadens mark.

Förvaltningen anser att de resurser som polismyndigheten avsätter för samverkan mellan bransch och myndigheter samt för tillsyn över stadens restauranger är tillfyllest. Då avses inte frågan om diskriminering vilken förvaltningen återkommer till nedan. Den farhåga förvaltningen har är att närpolisens resurser för den löpande tillsyn-

nen tas i anspråk för andra ändamål. Sådana tendenser finns. Det är viktigt att polismyndigheten avsätter resurser såväl för den löpande kontinuerliga tillsynen av restauranger som för att beivra grov brottslighet. De goda resultat som påvisats i bilagd utredning vad gäller berusningsgrad, underåriga och brottslighet är beroende av en kombination av aktiviteter såsom lokal mobilisering, utbildning i ansvarsfull alkoholservering, policyförändringar och effektiv tillsyn. En förutsättning för en fortsatt god utveckling är kontinuitet i såväl närpolisernas arbete på krogen som krogkommissionens.

Den stora utmaningen som föreligger enligt förvaltningens mening, såväl för krogkommissionen som för närpoliserna, är precis som SHR framfört till regeringen i sitt 10-punkts program att utveckla samarbetet med de förordnade ordningsvakterna. Centralt i detta sammanhang är att den pågående utredningen "Ordningsvakter och väktare – Ds 2003:50 (Justitie-departementet)" verkligen leder till ett klagörande av de förordnade ordningsvakternas befogenheter samt att den resulterar i högre krav på utbildning för de förordnade ordningsvakterna. Även polismyndigheten har framfört detta som viktigt, det vill säga att de förordnade ordningsvakterna får bättre förmåga att hantera personer som är alkohol- och/eller narkotikapåverkade. För att polismyndighetens arbete mot den grova brottsligheten ska bli framgångsrikt är det också som SHR framfört viktigt att en skärpning av vapenlagen kommer till stånd. Det har också polismyndigheten framfört till regeringen. I dessa delar kan förvaltningen inte medverka, förutom vad gäller meddelande om villkor i samband med tillståndsgivning, utan det är rent polisiärt arbete. Att meddela villkor om förordnade ordningsvakter får dock begränsad effekt om instrumentet inte fungerar som det ska. Därför har förvaltningen ett stort intresse i frågan.

När det gäller frågor om diskriminering kan dessa bli aktuella vid ansökan om serveringstillstånd och vid tillsyn av restauranger. Den som gjort sig skyldig till olaga diskriminering kan enligt brottsbalken dömas till böter eller fängelse. Gällande lagstiftning möjliggör också administrativt ingripande (återkallelse/varning) enligt alkohollagen mot sökande/tillståndshavare som lagförts för bland annat diskriminering. Detta innebär att en sökande kan få avslag på ansökan om serveringstillstånd och att en tillståndshavare kan förlora detta.

Det är angeläget att polis och åklagare prioriterar att utreda anmälningar om diskriminering så att en rättspraxis inom området utvecklas. Det är idag inte alltid helt klart vad som ska ses som diskriminering. Restaurangerna kan också själva välja sina gäster så länge man inte gör sig skyldig till diskriminering. Tillståndsenhetens möjligheter att med olaga diskriminering som grund avslå ansökan eller föreslå indragning av serveringstillstånd skulle öka om rättsläget blev tydligare om de sökande/tillståndshavare som gör sig skyldiga till olaga diskriminering blir dömda för detta.

I stadens alkoholpolitiska program som antogs av kommunfullmäktige i december 1999 uttalas vikten av att människor inte diskrimineras. Restauranginspektörerna på tillståndsenheten tar i samband med inspektionerna upp attityder och förhållningssätt till restauranggäster ur ett diskrimineringsperspektiv.

Tillståndsenheten medverkar aktivt i STAD-utbildning i ansvarsfull alkoholservering som staden tillsammans med bland annat polismyndigheten och branschorganisationerna anordnar. Vakterna som finns vid entréerna till vissa restauranger har en viktig roll vad gäller diskriminering. Tillståndsenheten medverkar också i polismyndighetens utbildning av förordnade ordningsvakter. I dessa utbildningar tas alltid diskrimineringsperspektivet upp. Att tillämpa alkohollagens bestämmelser på annat sätt än vad som ovan redogjorts för kräver lagändring. Förvaltningen ser inte en ändring varken som rimlig eller lämplig. Uppgiften åvilar polis och åklagare.

Förvaltningen avvisar inte motionärernas förslag om att ge kommunstyrelsen i uppdrag att tillsätta en utredning/beredning kring de i motionen aktuella frågeställningarna, men vill framhålla att det idag föreligger en väl utvecklad myndighetssamverkan på området där även branschens aktörer deltar aktivt, vilket är en avgörande faktor för att arbetet ska bli framgångsrikt.

Kommunstyrelsens handikappråd beslöt den 31 mars 2004 att lämna följande yttrande

Det motionärerna Harry Hedman (kd) och Ewa Samuelsson (kd) tar upp i sin motion speglar inte hela verkligheten. I motionen jämförs restauranger med butiker och att butikerna inte gallrar vid entrén. En hel del butiker gör visst gallring vid sina entréer i och med att de är otillgängliga för personer med funktionshinder. Så både butiker och restauranger gallrar redan vid entrén och gör sig skyldig till diskriminering, vilket hade gått motionärerna förbi. Angående den diskriminering som pågår i Stockholms krogvärld så tycker vi att det har fått pågå för länge, att det ska till så grovt våld som att man är beredd att ta till skjutvapen om man känner sig diskriminerad. Den diskrimineringen som motionärerna har förbisett i sin motion pågår dagligen året runt och passerar nästan obemärkt utan uppmärksamhet från politiskt håll i Stockholm. Diskrimineringen av funktionshindrade måste upphöra, inte bara den gallring som sker i form av otillgängliga entréer på krogarna, utan att man nekas inträde av dörrvakterna på grund av sitt funktionshinder. Stockholms stad har satt upp som mål att 2010 vara en stad för alla och för att nå det målet måste all diskriminering upphöra.

Stockholms stad kan t.ex. villkora serveringstillstånden till att gälla tillgängliga krogar samt så kan staden förlägga konferenser etc. enbart på tillgängliga hotell och restauranger. Om Stockholm som huvudstad går i bräsch för detta så skulle det ge en stark signal att staden inte accepterar diskriminering av någon som vistas eller bor i Stockholm.

Kommunstyrelsens arbetsmarknads- och integrationsberedning beslöt den 29 mars 2004 att

1. godkänna stadsledningskontorets förslag
2. som svar på remissen därutöver föreslå stadsledningskontorets får i uppdrag att

i samverkan med socialtjänstnämnden och i enlighet med vad som anförts nedan utveckla former för tillämpningen av ett antidiskrimineringsvillkor i alla serveringstillstånd, dels utreda tillämpningen av ett villkor som innebär att innehavaren av serveringstillstånd förbinder sig att via väl synliga skyltar vid entrén informera om vilka insläppsregler som gäller, dels överväga lämpliga åtgärder för att i möjligaste mån undvika köbildning, dels utreda hur inspektionen av krogar kan utvecklas så att även diskrimineringsaspekter omfattas vid inspektioner.

Motionen av Ewa Samuelsson och Hardy Hedman angående en snabbutredning av diskriminering och våld vid krogar tar upp mycket viktiga frågor. Beredningen anser att det inom ramen för den utredning som föreslås genomföras av stadsledningskontoret och socialtjänstnämnden även noga ska övervägas följande konkreta förslag.

I det alkoholpolitiska program som antogs av kommunfullmäktige 1999 klargörs att ”för att inneha serveringstillstånd för alkoholhaltiga drycker får inte näringsstället neka personer tillträde enbart pga. Kön, nationellt eller etniskt ursprung, sexuell läggning eller funktionshinder. Diskriminering kan medföra att serveringstillstånd dras in”. Enligt alkohollagen (1994:1738, 7 kap, 5§) får kommuner formulera särskilda villkor i anslutning till de serveringstillstånd som beviljas.

Stockholms stad bör agera mer offensivt och effektivt mot olika former av diskriminering i krogmiljö. Detta kan bl.a. åstadkommas genom att det i samband med att serveringstillstånd beviljas tydliggörs för tillståndshavaren att diskriminering inte tolereras. Detta kan ske genom införandet av följande villkor i alla tillstånd.

”Tillståndshavaren har åtagit sig att inte bryta mot någon av de gällande antidiskrimineringslagarna. Tillståndshavaren är också införstådd med att diskriminering kommer att resultera i indragningen av tillståndet om inte särskilda skäl föranleder annan åtgärd”.

Genom ett sådant villkor kopplas till serveringstillståndet har tillståndshavaren förpliktigt sig till att ta ett aktivt ansvar för att diskriminering inte förekommer inom den aktuella krogen. Villkoret ska gälla i förhållande till alla som agerar å krogen vägnar, oavsett om personen ifråga är anställd av krogen eller inte. Det ska också gälla även om det inte går att bevisa att tillståndsgivaren gett en uttrycklig order om diskriminering.

Beredningen anser också att socialtjänstnämnden bör ta kontakt med polisen för att säkerställa de juridiska följderna av diskriminering understryks i vaktutbildningen, både för vakten och innehavaren av serveringstillståndet.

Det föreslagna antidiskrimineringsvillkorets främsta uppgift är naturligtvis att fungera preventivt. För att effekten ska bli den avsedde är det dock viktigt att villkoret kan utlösas vid behov.

Köbildningen utanför många av stadens krogar ökar risken för både våld och diskriminering. Stadsledningskontoret och socialtjänstnämnden bör därför överväga lämpliga åtgärder för att i möjligaste mån undvika köbildning. Köerna kan dock inte alltid undvikas och därför är det angeläget att även vidta åtgärder som minimerar risker för godtycklig behandling och utbrott av aggressioner och våld. Detta kan bl.a. åstadkommas genom att innehavare av serveringstillstånd förbinder sig att med hjälp av tydliga skyltar utanför entrén informera sina gäster om vilka insläppsregler som gäller. Därigenom undviks att människor avvisas på ett godtyckligt sätt, med hänvisning till klädsel eller liknande.

Beredningen föreslår därför att stadsledningskontoret och socialtjänstnämnden ser över möjligheten att formulera ett villkor som åstadkommer detta.

Krogmiljöer inspekteras regelbundet i syfte att kontrollera efterlevnaden av de villkor som gäller för verksamheten. Beredningen föreslår att det utreds inspektioner kan utvecklas så att även diskrimineringsaspekter uppmärksammas i samband med inspektionerna.

Reservation anfördes av Birgitta Holm (m) och Fredrik Malm (fp), bilaga 1.

Ersätтарыttrande gjordes av Paul Lappalainen (mp) som anmälde att om han haft yrkanderätt hade han yrkat bifall till förslaget från Teres Lindberg m.fl. (s) och Ann-Margarethe Livh (v).

Kommunstyrelsens demokratiberedning beslöt den 22 mars 2004 att som svar på motion angående snabbutredning av diskriminering och våld vid krogar anföra följande:

Generellt är våldet kring Stockholm restauranger och nattklubbar ett mindre problem som endast berör ett fåtal av alla ställen.

Sedan måste det slås fast är att det krogrelaterade våldet enligt Brottsförebyggande rådet inte har ökat. Att snabbutreda det *ökande* krogvåldet faller på detta konstaterande. Icke desto mindre är det oroväckande att ett antalet situationer där eldvapen varit inblandade i samband med olika restaurangers entréer varit i fokus under de senaste månaderna. Likaså har förekomsten av droger fått ökad uppmärksamhet. Men att hantera förekomsten av vapen och droger i

samhället är uteslutande en polisiär uppgift. Tyvärr har de kraftiga nedskärningarna av de polisära resurserna minskat polisens möjligheter att fullfölja sitt arbete i dessa avseende. Det kan dock aldrig bli en kommunal uppgift.

Grundprinciper för utskänkningstillstånden i Stockholm är att de är relativt enkla att erhålla om etablissemang uppfyller de krav som ställs, men också att de dras tillbaka om stället inte uppfyller regler och lagar. Detta är en god princip. De restauranger och nattklubbar som bryter mot befintliga lagar när det gäller exempelvis diskriminering och fälls för detta blir således av med sitt tillstånd. Av rättssäkerhetsskäl är det dock nödvändigt att ägaren får sin sak prövad av domstol innan utskänkningstillstånd dras in.

Diskussionen om köerna utanför vissa populära restauranger och nattklubbar är inte helt enkel. Ingen kan ju hindra människor från att stå utanför en restaurang som fullbelagd och vänta på att någon lämnar stället. De flesta ställen har ingen reell möjlighet att flytta in kön inomhus. Att då organisera en kö utanför är faktiskt det bästa alternativet om en rimlig ordning skall upprätthållas. Ytterst är äganderätt ett ord som man bör påminna om i detta sammanhang, dvs ägaren har både rättigheter och skyldigheter. För många debattörer på främst på vänsterkanten verkar privatägda restauranger närmast vara en kommunal verksamhet som man kan ålägga vilka krav man önskar. Så är inte fallet.

Mellan raderna framförs åsikten att begränsa öppettiderna. Detta är fel ut flera perspektiv. För det första är det ur våldshänseende knappast att föredra att alla krogar stänger klockan 01.00. För det andra har polisen hela tiden varit positiv till nattöppna restauranger och nattklubbar eftersom dessa drar undan mattan för svartklubbarna. Dessa skulle omedelbart återkomma om Stockholms alla restauranger tvingas stänga exempelvis klockan 01.00 eller 03.00 med ett okontrollerbar verksamhet som följd.

För det tredje är det inte en kommunal uppgift att begränsa människors restaurangvanor på lösa boliner. Ända sedan kommunfullmäktige i bred enighet beslutade att permanenta de 5-öppna restaurangerna har det funnits politiska krafter som velat återgå till de gamla reglerna för öppethållande.

Reservation anfördes av Rolf Könberg (m) och Fahri Ölcer (fp), bilaga 1.

Särskilt uttalande gjordes av Henrik Ehrenberg (kd), bilaga 1.

Polismyndigheten i Stockholms län lämnade den 11 november 2003 följande yttrande som svar på remissen angående säkerheten kring stadens krogar.

Bakgrund

Sedan mitten av 90-talet har användandet av droger ökat markant i krogmiljö liksom bland befolkningen i övrigt. Den allt överskuggande drogen i krogmiljö är kokain som ofta orsakar aggressivitet och våldshandlingar hos missbrukaren. Generellt sett är annars de vanligaste drogerna cannabis och amfetamin som inte i samma utsträckning förknippas med våld.

I rapport nr 20, "Droger på krogen - en kartläggning av narkotikasituationen på Stockholms krogar", Gripenberg mars 2002 konstateras att förekomsten av narkotika bland gäster men även bland restauranganställda är stor.

Genom en enkätundersökning framkom att 60% av de restauranganställda någon gång använt narkotika och att ca 30% använt narkotika det senaste året. Vidare framgår att 14% av personalen i åldern 18-24 använt narkotika det senaste året, att jämföra med Stockholms befolkning i övrigt där 9% (1996) använt narkotika senaste året. Personalen uppgav vidare att 83% sett narkotikapåverkade gäster de sista 6 månaderna, och 14% ser narkotikapåverkade gäster varje kväll.

Identifierat problem

Den bild av narkotikamissbruk som återges i Stadprojektets rapport och som återgetts sammanfattningsvis ovan är enligt City polismästardistriktets bedömning en rättvisande bild av den aktuella situationen.

City polismästardistriktets uppfattning är att våld förekommer som en direkt eller indirekt följd av narkotikamissbruk och eller intag av alkohol. Missbruket är framförallt förenat med brott såsom hot, misshandel och liknande övergrepp. Dessa brott framstår dock som allvarliga för den som blir utsatt och krogkommissionen jobbar därför hårt med att stävja även den typen av händelser. När det gäller de extrema händelserna som uppmärksammas i media, så kan man inte säga att dessa utförs med någon regelmässighet förutom att de just sker under påverkan av narkotika. Händelserna är knutna till personer som är missbrukare och eller yrkeskriminella. Valet av plats sker slumpmässigt och impulsivt. Grova brott uppträder utanför krogar med varierande öppettider och inriktning. Inte sällan föregås dessa händelser av en provokation i dörren. Av den anledningen finns det anledning att närmare granska ordningsvakternas utbildning och förmåga att hantera personer som är narkotika/alkoholpåverkade.

Polisiära åtaganden

I oktober 2002 startade krogkommissionen sitt arbete. City polismästardistrikt avsatte då en större personell resurs med följande målsättning;

- ? Minska och förebygga narkotikabrott, våld och hot om våld i krogmiljö.
- ? Minska nyrekryteringen bland grovt kriminella.
- ? Öka tryggheten genom lagföring av grovt kriminella.

Krogkommissionens huvudsakliga inriktning under det första året har varit operativa insatser med syfte att lagföra grovt kriminella. Ett arbete som i många avseenden varit lyckat. Bland annat har ett stort antal vapen anträffats och ca 50 grovt kriminella

lagförts för olika brott. En del av dessa brott har under året uppmärksammats i olika medier. Denna uppmärksamhet har ibland gett intryck av att situationen på kort tid förvärrats och att det är förenat med stora risker att överhuvudtaget vistas på stadens gator och torg. Det bör i detta sammanhang påpekas att den allmänna uppfattningen bland krögare, ordningsvakter och andra anställda på krogen är att situationen påtagligt förbättrats. Detta är också den generella uppfattningen bland poliser som tjänstgör i krogmiljö.

Krogkommissionen är numera permanentad och har förutom operativa insatser inlett ett omfattande samarbete med Stadprojektet. Den 28 november 2002 samlades 18 krögare från de mest tongivande krogarna i City polismästardistrikt, geografiskt avgränsade av Stureplan och Kungsträdgården för ett samarbete i det brottsförebyggande projektet "Krogar mot knark".

Projektet som löper över tre år har bland annat som målsättning att minska narkotika och våld i krogmiljö. Syftet är också att förhindra narkotikapåverkade och kriminella tillträde till krogen. Samtliga krogar har skrivit på en handlingsplan (bil. 1) som innehåller konkreta åtgärder mot missbruk bland gäster och personal. Dessutom har krogarna en gemensam alkohol och narkotikapolicy med underliggande handlingsprogram (bil. 2-3).

Under det år sedan projektet startade har ett omfattande utbildningsprogram genomförts;

- ? narkotikautbildning (2 dagar) för 110 vakter på 17 krogar.
- ? Policyträning för 64 kroganställda nyckelpersoner.
- ? Policyträning för krögare.
- ? Narkotikautbildning (1 dag) för ca 150 kroganställda genomförs under november.

Projektet övergår under hösten i en implementeringsfas där framförallt ordningsvakterna skall jobba aktivt mot narkotika och våld på och i anslutning till krogen.

Resurser i övrigt

Polismyndighetens tillståndssektion ansvarar för att samla dokumentation och information om de som rör servering av alkoholdrycker. Tillståndssektionen kommunicerar som tillsynsmyndighet kommunernas tillståndsenheter, lämnar information och begär att kommunen vidtar åtgärder mot serveringsställen som inte upprätthåller god ordning i sin serveringsverksamhet.

Utöver detta sker fortlöpande tillsyn av alkoholservering genom närpolisområdenas verksamhet. Närpolisområdenas observationer och dokumentation utgör en stor del av de underlag som ligger till grund för åtgärder mot ordningsproblem vid serveringsverksamhet. Närpolisområdena har också löpande kontakter med ordningsvakter och utövar tillsyn över ordningsvakternas arbete.

Under helger, huvudsakligen fredag- och lördagskvällar, avdelas operativa resurser för tillsyn av restauranger och nöjesställen, den så kallade Citykommenderingen.

Förslag på åtgärder för att förbättra säkerheten

Övervakningskameror

På de krogar som har sena öppettider bör man överväga möjligheten att som villkor införa krav på övervakningskameror. Dessa utgör i förhållande till andra åtgärder ett minimum av integritetsintrång. I samband med polisiär utredning av brott på krogen har de kameror som finns i dag visat sig vara ovärderliga i bevishänseende. Krav på övervakningskamera bör kunna villkoras i efterhand vid behov.

Som exempel där övervakningskameror haft en allmänpreventiv och individualpreventiv verkan kan nämnas Spy Bar på Birger Jarlsgatan och Berzeeli Bar på Hamngatan. Båda dessa krogar har serveringstider fram till kl. 05.00. Krogarna har genom införandet av kameror minskat såväl gästrelaterade som personalrelaterade problem de senaste åren. Utöver nämnda krogar kan nämnas Tre Remmare på Vasagatan, Daily News Café i Kungsträdgården, Sture Compagniet, Sturegatan, Blue Moon Bar (gamla Tiger), Kungsgatan och Operakällaren. Dessa krogar har med hjälp av övervakningskamerorna varit polisen behjälplig vid brott mot gäster eller personal.

Serveringstider mm

Servering av sk. "helror" dvs. helflaskor med sprit, bör förbjudas då det är omöjligt för den serveringsansvarige att kontrollera vem eller vilka som intar alkoholen.

Man bör undersöka möjligheten att utöka den tid som krogarna har att tömma lokalen på gäster. Detta för att få en jämnare ström av hemvändande gäster och minska risken för konfrontation. I dag har en krog enligt 6 kap. 4§ alkohollagen (1994:1738) generellt 30 minuter på sig att tömma krogen på gäster. Detta medför att man som gäst snabbt intar den alkohol man köpt innan serveringstiden går ut och sedan blir uppmanad att lämna lokalen. Ofta innebär det att ett större antal gäster står kvar utanför krogen med risk för konfrontation. Om man istället kunde utöka tiden för tömning av lokalen till 60 minuter finns det en möjlighet att gästerna självmant och på ett mer naturligt sätt kommer att lämna krogen.

Sveriges Hotell- och Restaurangföretagare beslöt den 19 april 2004 att lämna följande yttrande

Med anledning av de attacker med skjutvapen som riktats mot tre av våra medlemsföretag är även vi från branschens sida djupt oroade över den senaste tidens utveckling. Personal och gäster på nöjeslokaler, pubar och restauranger utsätts för stora risker.

Samtidigt ser vi att detta inte i första hand är ett krogrelaterat problem, utan ett tydligt uttryck för ett växande samhällsproblem. Det krävs krafttag mot den ökade vapenhanteringen i Sverige.

En av anledningarna till att restauranger och nöjeslokaler allt oftare utsätts för den här grova kriminaliteten är att vakterna i dag gör ett mycket bättre jobb när det gäller

att avvisa hotfulla, drogpåverkade och mycket berusade personer. Samhället måste därför kunna erbjuda vakter som vågar stå emot våld och hot ett bättre skydd.

SHR har utarbetat ett 10-punktsprogram som har presenterats för justitieminister Tomas Bodström och folkhälsominister Morgan Johansson. Vi emotser regeringens reaktion på detta åtgärdsprogram och vi går vidare i arbetet med att få till stånd ett bättre samarbete mellan myndigheter och näring.

SHR står till förfogande för alla frågor i samband med det våld som drabbar restaurangnäringen.

RESERVATIONER M M

Socialtjänstnämnden

Reservationen av vice ordföranden Peter Lundén-Welden m.fl. (m) är av följande lydelse.

Socialtjänstnämnden föreslås besluta följande.

1. Motionen avslås.
2. Därutöver anför:

Motionärerna tar upp angelägna frågeställningar som berör många stockholmare. De problem som finns med kriminell verksamhet och diskriminering i Stockholm, på dagtid såväl som kvällstid har dock inte ett kausalt samband med förekomsten av ett rikt och öppet krog- och restaurangliv. Att försvåra och begränsa människors möjligheter att umgås på Stockholms restauranger och krogar är inte rätt väg att gå. För att motverka kriminalitet krävs det satsningar på polis- och rättsväsende, centrala områden av vårt samhälle som av den socialdemokratiska regeringen har varit gravt eftersatta.

Reservationen av ledamoten Désirée Pethrus Engström (kd) är av följande lydelse.

Socialtjänstnämnden föreslås besluta följande.

1. Motionen tillstyrks.
2. Därutöver anför följande:

Våld och diskriminering vid stadens krogar är ett omfattande problem. De ständigt återkommande våldshändelserna och den diskriminering som många människor känner sig utsatta för, motiverar att staden vidtar ytterligare åtgärder. Förslaget om en utredning av diskrimineringen vid krogarna kan klarlägga omfattningen av problemet och peka på möjliga åtgärder.

Kommunstyrelsens arbetsmarknads- och integrationsberedning har tillstyrkt en utredning i frågan vilken föreslås utföras av stadsledningskontoret i samverkan med socialtjänstnämnden.

Sveriges Hotell- och Restaurangföretagare och Polisen menar att kameror utanför krogar ökar säkerheten för både personal och gäster. Därtill kan de bidra till att olaga diskriminering motverkas. Övervakningskameror kan bli ett verktyg för att förstärka säkerheten vid krogarna. I dagsläget är det ca 20 krogar som har kameraövervakade entréer. Förbättrad och obligatorisk utbildning för ordningsvakter genom att det klar-

görs vilka befogenheter ordningsvakterna har och att de står under Polisens befäl kan också motverka diskriminering.

Kommunstyrelsens arbetsmarknads- och integrationsberedning

Reservationen av Birgitta Holm (m) och Fredrik Malm (fp) är av följande lydelse.

Arbetsmarknads- och integrationsberedningen beslutar

Att som svar på motion angående snabbutredning av diskriminering och våld vid krogar anföra följande:

Det första som måste slås fast är att det krogrelaterade våldet enligt Brottsförebyggande rådet inte har ökat. Att snabbutreda det *ökande* krogvåldet faller på detta konstaterande. Icke desto mindre är det oroväckande att ett antalet situationer där eldvapen varit inblandade i samband med olika restaurangers entréer varit i fokus under de senaste månaderna. Likaså har förekomsten av droger fått ökad uppmärksamhet. Men att hantera förekomsten av vapen och droger i samhället är uteslutande en polisiär uppgift. Tyvärr har de kraftiga nedskämningarna av de polisiära resurserna minskat polisens möjligheter att fullfölja sitt arbete i dessa avseenden. Det kan dock aldrig bli en kommunal uppgift.

Mellan raderna framförs åsikten att begränsa öppettiderna. Detta är fel ut flera perspektiv. För det första är det ur våldshänseende knappast att föredra att alla krogar stänger kl. 01.00. För det andra har polisen hela tiden varit positiv till nattöppna restauranger och nattklubbar eftersom dessa drar undan mattan för svartklubbarna. Dessa skulle omedelbart återkomma om Stockholms alla restauranger tvingades stänga exempelvis kl. 01.00 eller 03.00 med en okontrollerbar verksamhet som följd.

För det tredje är det inte en kommunal uppgift att begränsa människors restaurangvanor på lösa boliner. Ända sedan kommunfullmäktige i bred enighet beslutade att permanenta de 5-öppna restaurangerna har de funnits politiska krafter som velat återgå till de gamla reglerna för öppethållande.

Kommunstyrelsens demokratiberedning

Reservationen av Rolf Könberg (m) och Fahri Ölcer (fp) är av följande lydelse.

Demokratiberedningen beslutar

att som svar på motion angående snabbutredning av diskriminering och våld vid krogar anföra följande:

Generellt är våldet kring Stockholm restauranger och nattklubbar ett mindre problem som endast berör ett fåtal av alla ställen.

Sedan måste det slås fast är att det krogrelaterade våldet enligt Brottsförebyggande rådet inte har ökat. Att snabbutreda det *ökande* krogvåldet faller på detta konstaterande. Icke desto mindre är det oroväckande att ett antalet situationer där eldvapen varit inblandade i samband med olika restaurangers entréer varit i fokus under de senaste månaderna. Likaså har förekomsten av droger fått ökad uppmärksamhet. Men att hantera förekomsten av vapen och droger i samhället är uteslutande en polisiär uppgift. Tyvärr har de kraftiga nedskärningarna av de polisära resurserna minskat polisens möjligheter att fullfölja sitt arbete i dessa avseende. Det kan dock aldrig bli en kommunal uppgift.

Grundprinciper för utskänkningstillstånden i Stockholm är att de är relativt enkla att erhålla om etablissemangen uppfyller de krav som ställs, men också att de dras tillbaka om stället inte uppfyller regler och lagar. Detta är en god princip. De restauranger och nattklubbar som bryter mot befintliga lagar när det gäller exempelvis diskriminering och fälls för detta blir således av med sitt tillstånd. Av rättssäkerhetsskäl är det dock nödvändigt att ägaren får sin sak prövad av domstol innan utskänkningstillstånd dras in.

Diskussionen om köerna utanför vissa populära restauranger och nattklubbar är inte helt enkel. Ingen kan ju hindra människor från att stå utanför en restaurang som fullbelagd och vänta på att någon lämnar stället. De flesta ställen har ingen reell möjlighet att flytta in köen inomhus. Att då organisera en kö utanför är faktiskt det bästa alternativet om en rimlig ordning skall upprätthållas. Ytterst är äganderätt ett ord som man bör påminna om i detta sammanhang, dvs ägaren har både rättigheter och skyldigheter. För många debattörer på främst på vänsterkanten verkar privatägda restauranger närmast vara en kommunal verksamhet som man kan ålägga vilka krav man önskar. Så är inte fallet.

Mellan raderna framförs åsikten att begränsa öppettiderna. Detta är fel ut flera perspektiv. För det första är det ur våldshänseende knappast att föredra att alla krogar stänger klockan 01.00. För det andra har polisen hela tiden varit positiv till nattöppna restauranger och nattklubbar eftersom dessa drar undan mattan för svartklubbarna. Dessa skulle omedelbart återkomma om Stockholms alla restauranger tvingas stänga exempelvis klockan 01.00 eller 03.00 med ett okontrollerbar verksamhet som följd.

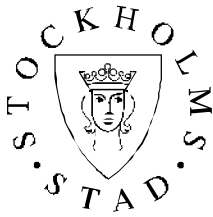
För det tredje är det inte en kommunal uppgift att begränsa människors restaurangvanor på lösa boliner. Ända sedan kommunfullmäktige i bred enighet beslutade att permanenta de 5-öppna restaurangerna har det funnits politiska krafter som velat återgå till de gamla reglerna för öppethållande.

Det särskilda uttalandet av Henrik Ehrenberg (kd) är av följande lydelse.

Det är glädjande att stadsledningskontoret delar motionärernas syn på värdet i en utredning kring krogvåldet och krogdiskrimineringen. Att hävda att krogvåldet inte ökat men däremot blivit grövre, samtidigt som vapen i allt högre utsträckning används,

känns mer som en lek med ord och ett statistiskt konstaterande som inte avspeglar sig i verkligheten, hos den som blir utsatt.

Det är uppenbart att de skilda verksamheter som i dag bedrivs för att stävja våld och diskriminering skulle må bra av ett samlat grepp.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2004:1

2004:1

Motion av Ewa Samuelsson och Hardy Hedman (båda kd) om snabbutredning av diskriminering och våld vid krogar

Den senaste tiden har ett antal uppmärksammade våldsdåd begåtts i eller nära krogar. Oftast gäller det nattöppna krogar. Bakgrunden till våldet är vanligen att en person av någon anledning nekats tillträde till krogen och då kommit i gruff med en ordningsvakt. Senare kommer den avvisade tillbaka – ensam eller med ett gäng – och vill sätta sig i ”respekt” genom våld. Skjutvapen har blivit allt vanligare vid sådana uppgörelser.

Mot bakgrund av det ökande våldet vid krogar med serveringstillstånd är det viktigt att Stockholms stad snabbt undersöker vilka åtgärder kommunen kan vidta eller kräva. Ett stort antal lagar (bl. a. kommunallagen, ordningslagen, alkohollagen, alkoholförordningen, lagstiftning mot diskriminering, socialtjänstlagen och andra lagar på det sociala området) och ett stort antal ”aktörer” (kommunen och kommunala nämnder, staten och statliga myndigheter, länsstyrelsen, näringsidkare m fl) har betydelse för vilka åtgärder som är möjliga eller önskvärda.

Trots det komplicerade sambandet mellan de många lagarna och aktörerna bör Stockholm ta initiativet till en kommunal utredning eller beredning för att kartlägga problem och förslag till lösningar. Det är ju krogbesökare och personal vid krogarna i vår stad som löper risk att drabbas av våld! Staden kan inte bara skylla på polisbrist och statliga misstag. Till utredningen kan på lämpligt sätt knytas representanter för övriga aktörer och myndigheter.

De områden som bör analyseras i utredningen är

? Serveringstillstånd och serveringstider

Det har på senare år blivit enklare och snabbare för en restaurang att få serveringstillstånd. Går det lika snabbt och enkelt att bli av med tillståndet om restaurangen inte sköter sig?

Ganska många krogar i Stockholm har nu tillstånd att ha servering till kl 0300 eller 0500. Många kommuner runt Stockholm har öppettiden begränsad till kl 0100. Enligt uppgift finns det åtskilliga gäng från andra kommuner som därför fortsätter restaurangbesöken i Stockholm när de lokala krogarna stängt. Finns det behov av att diskutera öppettiderna i länet?

? ”Kösystemet” utanför kvälls- och nattöppna restauranger

Sverige är ett av mycket få länder som har köer utanför nattöppna restauranger.

I köerna uppstår ofta de problem som leder till våld. Det är här människor kan känna sig diskriminerade eller kränkta. Många av våldsdåden i Stockholm har börjat med att ett gäng eller en person i kön har avvisats av någon anledning.

Ett av problemen är att kön inte alltid fungerar som en vanlig kö med turordning. Somliga personer får gå förbi kön av olika skäl. Om dessa skäl inte är tydliga och konsekventa uppstår lätt situationer där våldsbenäigna personer kan kräva att också få passera kön.

Andra orsaker till att en person i kön inte släpps in i restaurangen kan gälla klädsel eller åldersgränser. Även här är det viktigt att reglerna är tydliga och konsekventa. Det har tidigare föreslagits att restaurangen vid ingången bör ha ett anslag där klädselregler och åldersbegränsningar finns klart angivna.

I en tidigare statlig utredning föreslog polisprofessorn Leif G.W. Persson att köer utanför restauranger borde förbjudas. Restaurangerna skulle istället ordna kön inomhus eller arrangera en lista där man kunde skriva upp sig och sedan återkomma. Det senare systemet används enligt uppgift bl a i en del städer i USA.

? Diskrimineringsfrågor

Diskrimineringen vid restauranger i Stockholm är ett stort problem. För några år sedan beställde integrationsnämnden en utredning av samtliga fall av anmälningar om olaga diskriminering inom Stockholm under ett år. Inte ett enda fall hade vid utredningens tidpunkt gått till åtal och nästan samtliga anmäl-

ningar gällde restauranger. Ofta är det svarta eller färgade personer som gjort anmälan.

Enligt ordningsvakter förekommer ibland en dold diskriminering genom att restaurangägaren säger åt ordningsvakten att släppa in högst ett par svarta besökare. När dessa lämnar restaurangen, får vakten åter släppa in några svarta. Det bör utredas om denna typ av "ransonerad diskriminering" är utbredd. I anslutning till detta brukar en del restaurangägare anföra att de vill ha ett visst klientel som besökare och att därför ett visst urval av kunder sker. Det kan dock framhållas att andra företag som vänder sig till allmänheten, t ex klädbutiker, juvelerare, ur- och glasögonbutiker har behov av att profilera sig mot en viss målgrupp. Detta kan ju ske genom butikens utformning, prisnivå och varusortiment. Det skulle aldrig falla en klädbutik in att gallra kunderna vid ingången!

Troligen skulle en stor del av diskrimineringsfallen kunna undvikas om köerna fungerade just som en vanlig turordningskö och om reglerna för klädsel och ålder fanns tydligt angivna.

I alkohollagens kapitel om tillstånd (7 kap 7§) står att vid tillståndsprövningen "skall särskild hänsyn tas till om sökanden är laglydig och benägen att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna". Till dessa skyldigheter hör också att följa lagarna mot diskriminering! Kommunfullmäktige har redan tidigare öppnat för möjligheten att införa en anti-diskrimineringsklausul i olika avtal med leverantörer och i serveringstillstånd. Diskussionen har i detta fall gällt om kommunen ska kunna bryta ett kontrakt eller föreslå indragning av ett serveringstillstånd före en lagakraftvunnen dom.

? **Samverkan mellan restauranger, ordningsvakter och polis**

På senare år har samverkan mellan restaurangernas ordningsvakter och polisen blivit allt bättre. Även branschföreträdare för restaurangerna har visat stort intresse för att finna sätt att motverka våld, droger och diskriminering.

Ett av problemen gäller polisens resurser. Enligt polismyndigheten har man svårigheter att hinna ingripa vid restaurang- eller köbråk vid de nattöppna krogarna. Polisen anför resursbrist. Enligt kritiker kan dock en del av problemet vara hur polisernas arbetstider är förlagda – kanske jobbar för många poliser dagtid och för få nattetid.

Staden bör undersöka noga hur det förhåller sig med detta. Man har också möjlighet att påverka arbetsfördelning och organisation via polisstyrelsen. I polisförordningen (2 kap 11§) sägs att polisstyrelsen skall "i plenum avgöra

viktigare frågor om planering, inriktning av verksamheten, frågor om organisation och arbetsformer...”

? **Den ökade förekomsten av vapen och droger**

Alltfler skjutvapen förekommer i stadsmiljön. Kombinationen drogmissbruk och illegalt vapeninnehav är en av de vanligaste orsakerna till krogvåldet.

Det har påtalats att det tänkbara straffet för en person som påträffas med en skarpladdad pistol på gatan eller i en restaurang är alldeles för lågt. För närvarande kan ett sådant vapeninnehav ge högst 6 månaders fängelse. Straffskalan bör enligt många bedömare höjas till minst ett års fängelse. Den föreslagna utredningen bör överväga om staden hos regering och riksdag bör kräva en sådan straffskärpning.

Vi föreslår med hänvisning till ovanstående att kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att tillsätta en utredning/beredning vars uppgift är att analysera orsakerna till det ökande krogvåldet och föreslå åtgärder för att förhindra eller minimera sådant våld.

Stockholm den 19 januari 2004

Ewa Samuelsson

Hardy Hedman